

Portugal

Op zoek naar het mysterie van Inês Pires

Aangetrokken door de heroïsche verhalen van de grote ontdekkingsreizigers en geboeid door de tragische liefdesgeschiedenis van een onaantrekkelijke prinses en een fabelachtige minnares, reizen we door Portugal. We logeren in pousada's, die prachtige historische monumenten waarin de Portugese geschiedenis tot leven komt.

tekst Gerard Jacobs, foto's Grand Koning en Gerard Jacobs

Zacht Gregoriaans gezang klinkt door de gangen en gewelven van het eeuwenoude klooster. Gewijde muziek. Hoge, ruwstenen muren, spaarzaam verlicht. Ik waan me in de middeleeuwen en laat me betoveren. “Een paar jaar geleden was het nog een ruïne. Het dak was eraf, herders lieten hun schapen grazen op de binnenplaats, dorpelingen hielden barbecues in de kerk. De afgelopen jaren hebben wij het klooster gerestaureerd”, vertelt Graça Pinto, manager van de pousada Santa Maria do Bouro in Amares. Ze neemt ons mee naar de binnenplaats, die sprookjesachtig wordt verlicht door kaarspotten, ondersteund door een enkel spotlicht. De sinaasappelbomen staan in bloei en verspreiden een bedwelmende geur. “Al in de dertiende eeuw woonden hier kluizenaars en later ook monniken. Cisterciënzers, een nogal strenge orde. Ze leefden in cellen, hier rondom de binnenplaats en liggen begraven onder de plavuizen in deze galerij. We staan”, vertelt ze geamuseerd, “bovenop het graf van ‘broeder nummer 8’.” In de negentiende eeuw werden de kloosterordes in Portugal verboden en ontbonden, en hun bezittingen genationaliseerd. De gebouwen raakten in ver-

val. Maar de afgelopen jaren worden steeds meer kloosters – én kastelen, burchten en abdijen – gerestaureerd en omgevormd tot luxe, kleinschalige hotels, de Pousadas de Portugal. Santa Maria do Bouro, in het hoge noorden van Portugal, is een van de laatste aanwinsten in de keten van inmiddels meer dan vijftig hotels die verspreid over het hele land liggen, van de ruige bergen in het noorden tot de warme stranden in het zuiden aan de Algarve.

Zeevaarders

We rijden uit Amares naar Guimarães, de bakermat van het Portugese rijk. De pousada Santa Marinha da Costa ligt hoog in de heuvels en biedt een prachtig uitzicht op het middeleeuwse kasteel in het hart van de stad. “Ergens in de elfde eeuw moet dit voormalige klooster gesticht zijn”, vertelt manager Maria de Jesus Patrao die ons rondleidt. “De Moren hadden hier al een nederzetting voordat ze werden verdreven in de negende eeuw.” Ze laat de voormalige monnikencellen zien, die tijdens de restauratie, twintig jaar geleden, werden samengevoegd en nu zijn ingericht als luxe suite. De bedden zijn in bruikleen van het Nationale Museum. Ze dateren uit de achttiende eeuw, de schilderijen aan de muur zijn zelfs nog ouder.

Bij zonsondergang drinken we thee op ‘het terras van broeder Jeronimos’, naast een klaterende fontein. De muren zijn betegeld met scènes uit de Portugese geschiedenis. →

Van links naar rechts Eetzaal pousada in Amares: hier graasden tot voor kort de schapen en geiten • Terras van de pousada in Guimarães: geniet van het uitzicht over de stad naast de klaterende fontein • De pousada in Guimarães is een gedurfde combinatie van een eeuwenoud klooster met moderne architectuur • Rechtsboven Lente in de Alentejo

De laatste jaren worden steeds meer kloosters gerestaureerd en omgevormd tot luxe, kleinschalige hotels, de Pousadas de Portugal

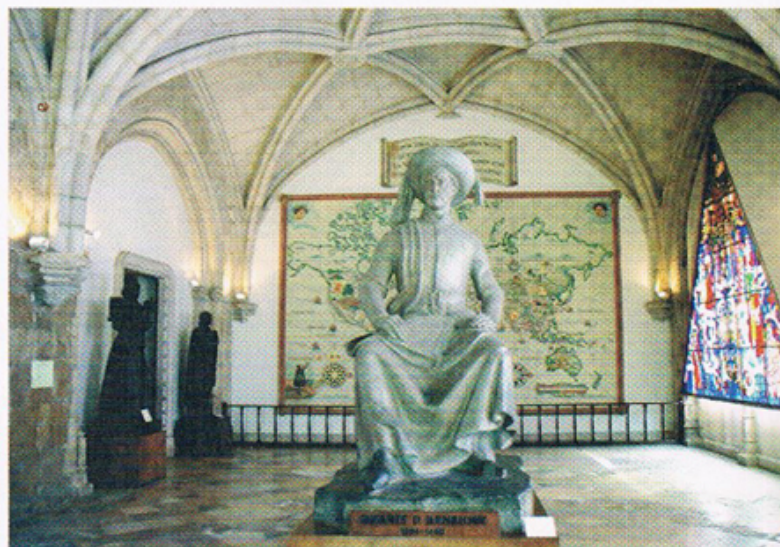
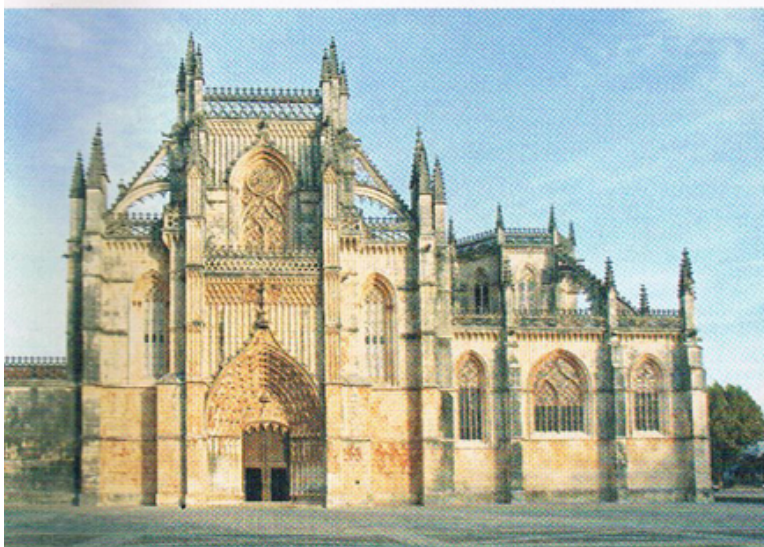

'Twee eeuwen lang heersten wij Portugezen over de wereld. Maar toen werden we verslagen door de Spanjaarden, Engelsen en natuurlijk die vermaledijde Hollanders'

Van links naar rechts In de bergen ten oosten van Amares is het uitzicht spectaculair • Het klooster in Batalha, 'een van de mooiste monumenten in Portugal'
• Hendrik de Zeevaarder, de eerste van de grote Europese ontdekkingsreizigers • Linksonder Overal op het platteland treffen we nog schaapherders aan

→ Ik vraag Maria of ze de geschiedenis kent van Inês Pires Esteves (geboren in 1350), de dochter van een Joodse schoenmaker en de geliefde van koning João I, grondlegger van het Portugese rijk. Ze schudt haar hoofd. Ze kent de naam Inês Pires, maar verder heeft ze geen details over de dame in kwestie. Ze verwijst ons naar Belmonte, een stadje niet ver van de Spaanse grens. "Daar woont nog een grote Joodse Gemeenschap", weet ze.

We volgen eerst een ander spoor. De grote Portugese ontdekkingsreizigers hebben mij altijd gefascineerd en om hun verhaal te leren kennen, gaan we naar het Museu de Marinha, het Zeevaartmuseum in Lissabon. In de monumentale hal van dit informatieve museum staat het standbeeld van Hendrik de Zeevaarder, de initiatiefnemer van de Europese ontdekkingsreizen.

"Hoe kan het dat het kleine Portugal zo'n belangrijke rol heeft gespeeld in de wereldgeschiedenis?" vraag ik aan onze gids, Luitenant ter Zee Bruno Neves. "En dat uitgerekend Portugese zeelieden de wereld ontdekten?"

"Wij waren echt niet beter, slimmer of moediger dan andere volkeren", zegt Neves bescheiden. "We hadden gewoon het tij mee."

Met ontzag lopen we langs de replica's van de karvelen, die onvoorstelbaar kleine scheepjes waarmee ontdekkingsreizigers zoals Vasco da Gama en Bartolomeu Diaz langs de kust van Afrika voeren en Kaap de Goede Hoop rondten en zo de weg naar Indië en de specerijeilanden ontdekten. En waarin Pedro Álvares Cabral landde op de kust van Brazilië. "Deze mannen legden de basis voor het Portugese rijk", ver-

telt Neves vol bewondering. "Sommigen hadden de zee nog nooit gezien. Het waren vaak schaapherders, uit de bergen. En toch scheepten ze in op die kleine boten. Angstaanjagende tochten moeten het zijn geweest. Twee eeuwen lang heersten we op zee, van Nagasaki tot Brazilië. Onvoorstelbaar, toch? Anderhalf miljoen Portugezen die de wereld veroverden. Maar toen werden we verslagen door de Spanjaarden, de Engelsen en natuurlijk die vermaledijde Hollanders. Wij waren een klein land. We hielden de strijd niet langer vol. Maar wij hebben bewezen dat de mens zijn eigen toekomst kan bepalen en vormen. Dat is voor mij de allergrootste verdienste van de ontdekkingsreizigers."

Hij stuurt ons naar Batalha, naar het Mosteiro de Santa Maria da Vitória. "Een van de mooiste monumenten in Portugal, waar Hendrik de Zeevaarder en zijn ouders begraven liggen."

Intriges

Hier, in dit klooster, kruisen we het pad van Inês Pires. Koning João I en zijn vrouw Philippa van Lancaster – de ouders van Hendrik de Zeevaarder – liggen opgebaard in een zijkapel van het monumentale klooster. Het is een ontroerende liefdesgeschiedenis. →

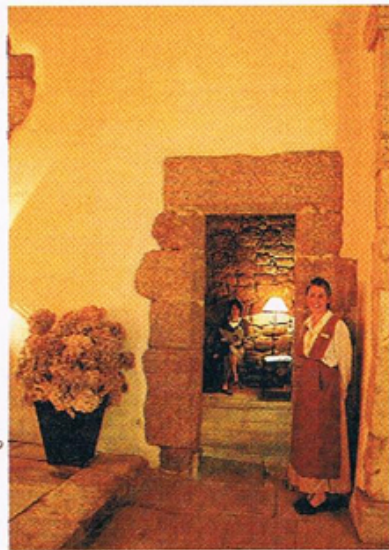
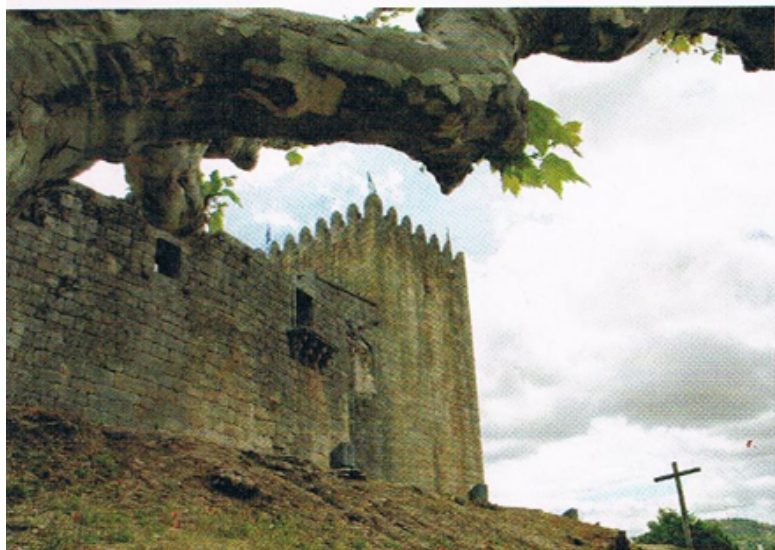
→ Philippa was devoot, belezen en deugdzaam, maar ze was, zacht gezegd, geen schoonheid en vele Europese prinsen hadden geweigerd haar te trouwen. Haar vader, Jan van Gent, dwong uiteindelijk de Portugese João met zijn Philippa te huwen. In ruil zou Engeland Portugal steunen in de strijd met Spanje. En Jan van Gent zou het armlastige Portugal in ruil voor zijn dochter een financiële lening geven. João, die verwickeld was in een eindeloze oorlog met Spanje, kon niet weigeren. Maar João had al een geliefde, Inês Pires. En samen hadden zij twee jonge kinderen, Afonso en Beatrice. Na de huwelijksinzegening met Philippa ging João onmiddellijk terug naar de moeder van zijn kinderen. De wraak van Philippa was echter zoet: toen João weer eens ten strijde trok tegen de Spanjaarden, liet zij Inês Pires gevangennemen en verbannen naar een afgelegen streek in de bergen. De kinderen, Afonso en Beatrice, groeiden op aan het Portugese hof. Het verhaal gaat dat Philippa uiteindelijk het hart van João wist te winnen. Samen kregen zij nog negen kinderen, waaronder Hendrik de Zeevaarder. Nu ligt het koningspaar hier in het imposante klooster in Batal-

ha samen opgebaard, hand in hand. Niemand weet hoe het afgelopen is met Inês Pires, maar haar twee kinderen hebben een belangrijke rol gespeeld in de Portugese geschiedenis.

Nauwe straatjes

We besluiten om een eerdere aanwijzing naar Belmonte op te volgen en reizen over de hoogvlakte de Serra da Estrela naar dit stadje. Hier logeren we in het prachtige Nossa Senhora da Esperança, een oeroud klooster, wonderschoon gerestaureerd in 2000. De kerk doet dienst als lounge, de sacristie is omgebouwd tot bar.

“Vroeger woonden er veel Joden in deze omgeving”, vertelt Liliane Andrade Silva, manager van deze exclusieve pousada. “Toen de Joden in 1492 verdreven werden uit Spanje, nadat de katholieke koningen Spanje eindelijk hadden heroverd op de moslims, vluchtten ze naar Portugal. Hier waren ze welkom, althans, voor een heel korte periode.” In een van de nauwe straatjes van Belmonte vinden we een nieuwe synagoge en verderop, niet ver van het standbeeld van Pedro Álvares Cabral waar Portugese toeristen zich laten fotograferen, ligt het Joods museum. Binnen is het doodstil. Wij zijn de enige bezoekers. Al na vier jaar, in 1496, werden ook de Joden in Portugal gedwongen zich te bekeren tot het christendom. Wie weigerde, moest vertrekken. Duizenden Joden vluchtten, vaak noordwaarts, naar Vlaanderen en Holland, of naar Istanbul en het Ottomaanse Rijk. Anderen lieten zich dopen.

Van links naar rechts Het kasteel van Pedro Cabral • Pousada in Belmonte. In de sacristie van de kerk zit nu de koffiebar • De synagoge in Belmonte • Rond het standbeeld van Cabral komen de mannen van Belmonte bijeen • Rechtsboven De Serra da Estrela is ruig maar wonderschoon

*In Belmonte logeren we in het prachtige
Nossa Senhora da Esperança, een oeroud, wonderschoon
gerestaureerd klooster*

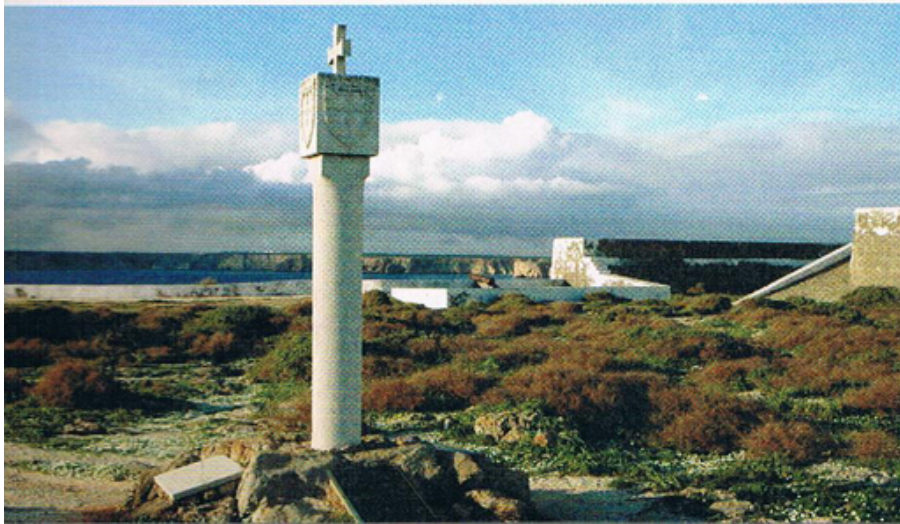
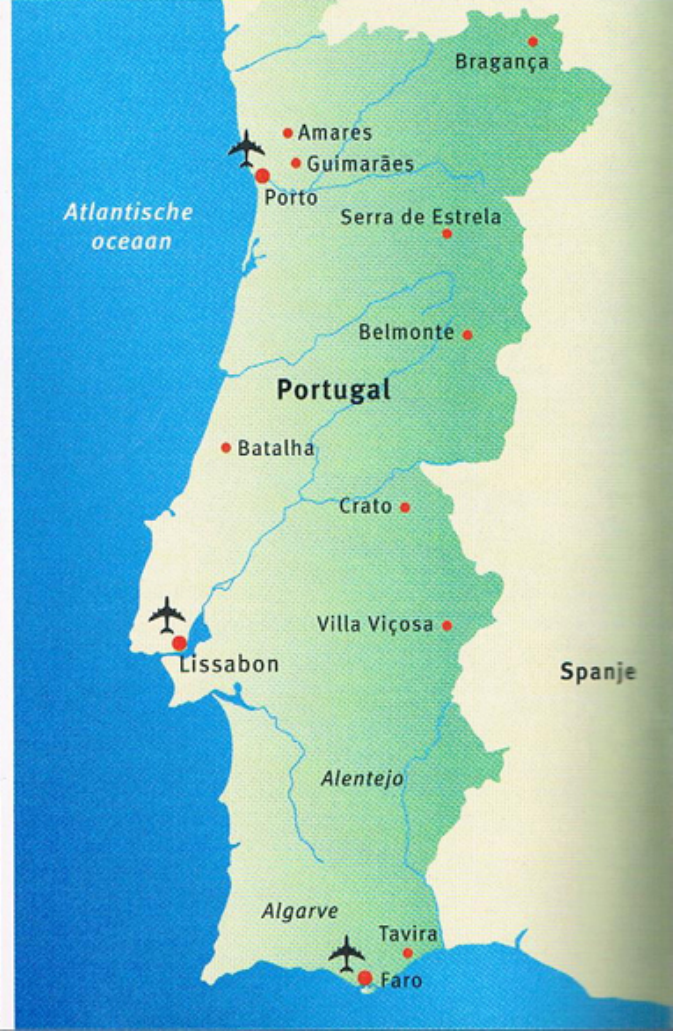

Met de klok mee De oude, ommuurde stad Bragança, in het hoge noorden van Portugal. De middeleeuwse muren rond pousada Obidos zijn nog in tact • Soms heb je een verrassend doorkijkje • Sagres: 'het einde van de wereld'. Hier vertrokken de Portugese ontdekkingsreizigers • In zondagse kleren op de tractor

Het stadje Vila Viçosa is gebouwd temidden van marmermijnen en geurende sinaasappelboomgaarden

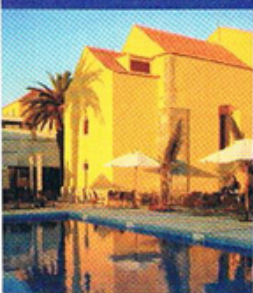
→ De bekeerde Joden in Belmonte, de *conversos*, hielden hun gebruiken echter stiekem in ere – ook in de tijd van de Inquisitie.”

Roemrijk verleden

We volgen de sporen van de Portugese geschiedenis en rijden zuidwaarts naar de Alentejo. In het stadje Vila Viçosa, dat is gebouwd temidden van marmermijnen en geurende sinaasappelboomgaarden, bezoeken we het imposante Paleis van de Hertogen van Bragança. Waarom zijn we hier? Omdat we hebben ontdekt dat Afonso, de onwettige zoon van João en Ines Pires, de eerste hertog van Bragança was.

Tijdens onze wandeling door het paleis blijkt dat de nakomelingen van Inês Pires eeuwenlang in Portugal hebben geregeerd, tot de monarchie in 1910 werd afgeschaft. In de grootste zaal is het plafond beschilderd met afbeeldingen van de grondleggers van de Bragança-dynastie. Maar Inês Pires ontbreekt. “Natuurlijk”, zegt de gids verwonderd over mijn vraag. “In deze zaal hangen hertogen en koningen, geen minnaressen.” Ook hij heeft geen informatie over de arme vrouw,

die waarschijnlijk haar laatste levensjaren in een klooster doorbracht. We logeren in de aangrenzende pousada, de Real Convento das Chagas de Cristo. “Dit voormalige klooster werd gesticht door een van de hertogen van Bragança. Hij deed dat voor zijn dochters die helaas geen geschikte echtgenoot van nobele geboorte konden vinden”, vertelt Domingos Lameiras, de aimabele manager. Hij biedt ons de ‘suite do astrónomo’ aan, twee luxe kamers boven elkaar, toegankelijk via een marmeren trap en met uitzicht over de rode pannendaken van Vila Viçosa en de sterrenhemel. Wij slapen die nacht onder satijnen lakens. De muur van de slaapkamer in ‘de suite van de sterrenkundige’ is beschilderd met een eeuwenoud fresco die Maria’s Onbevleete Ontvangenis verbeeldt. We dromen over onbereikbare liefdes en tragische aflopen, de ingrediënten voor tal van prachtige verhalen. ←

Portugal praktisch

Bereikbaarheid Vliegen op Lissabon, Porto of Faro is snel en comfortabel. Huur al in Nederland een auto, die u kunt afhalen op het vliegveld. Onze aanrader is Sunny Cars, voordelig en all inclusive (0252) 62 30 30, www.sunnycars.nl. Het wegennet is uitstekend.

Beste reistijd De zomer is heet, vooral in de Alentejo. De winter is comfortabel in de Algarve maar in het binnenland, vooral in het noorden, is het koud en nat. Op 1 mei hadden wij sneeuw in de bergen. Langs de kust van de Atlantische Oceaan kan het spoken, vooral rond Sagres. De lente en de herfst zijn wonderschoon. **Eten** Iedere regio heeft zijn eigen specialiteiten. De restaurants in de pousada's zijn van hoge kwaliteit en het personeel vertelt graag en met kennis over de lokale lekkernijen.

Golf Portugal is een paradijs voor golfers. Wij namen onze eerste lessen in Estoril met uitzicht over de Atlantische Oceaan.

De mooiste pousada? Reisgenote Grard kiest voor de Pousada do Convento da Graça in Tavira in de Algarve,

een sfeervol stadje zonder hoogbouw en met veel Moorse invloeden. Zij viel voor de warme mediterrane kleuren, het okergeel en het licht op de binnenplaats. Reisjournalist Gerard werd verliefd op Amares. Maar ook op Crato, op de lounge in de oude eetzaal. En op Vila Viçosa en zijn prachtige fresco's. En op Palmela waar je dineert onder de sinaasappelbomen op de binnenplaats. En op Obidos waar je koffie drinkt op de kantelen. “En dan hebben wij de helft van de pousada's nog niet gezien, of lang genoeg bezocht om onder hun betovering te geraken.”

Lezen Hansmaarten Tromp schreef de mooie, praktische Dominicus-reisgids *Portugal*. Natuurlijk met de bekende hoogtepunten, maar óók vol bijzondere bezienswaardigheden die zelfs de regelmatige Portugalganger zullen verbazen.

Zin mag 15 exemplaren weggeven! Stuur vóór 27 juni een kaartje naar Zin/Portugal, Postbus 1616, 2130 JA Hoofddorp.

Ook de schoonheid van de pousada's ontdekken? Kijk op pagina 173 voor de Zin Reizen-aanbieding

Van boven naar beneden De pousada in Tavira, de nieuwste aanwinst in de hotelketen • De tuinpoort van het Paleis van de hertogen van Bragança • Krant en koffie op de kantelen van de pousada in Obidos

